

Demokrasi ve Finansal İstikrar: G 7 Ülkelerinde Banka Performansı Üzerine Ekonomik ve Politik Risklerin Etkisi¹

Democracy and Financial Stability: The Impact of Economic and Political Risks on Bank Performance in G7 Countries

Naciye HATTATIOĞLU^a Derviş BOZTOSUN^b

^a Kayseri Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Bölümü, Kayseri, Türkiye. hattatiogluncy@gmail.com

^b Kayseri Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Kayseri, Türkiye dboztosun@kayseri.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Anahtar Kelimeler: Demokrasi Bankacılık Riski Banka Performansı Panel Veri G7 Ülkeler	Amaç – Bu çalışma, G7 ülkeleri örnekleminde 2013–2023 dönemine ait panel verileri kullanarak, demokrasi düzeyi ile banka riski ve banka performansı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Yöntem – Ampirik analizlerde ADF-Fisher panel birim kök testi, Pedroni eşbütünleşme testi, FMOLS, Panel Least Squares (PLS) ve Panel ARDL modelleri kullanılmıştır. Veriler ikincil veri kaynaklarından sağlanmıştır. Bulgular – Demokrasi düzeyinin banka performansı üzerinde uzun vadede pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Bankacılık riskinin ise kısa vadede performans üzerinde negatif etkileri vardır. Ülke bazlı analizlerde, demokratik kurumların etkisinin ülkeler arasında farklılık gösterdiği, bazı ülkelerde kısa vadeli demokratik değişimlerin geçici belirsizlikler olduğu gözlemlenmiştir. Tartışma – Bulgular, demokratik kurumların finansal sektördeki düzenleyici ve şeffaflık sağlayan yapılarının banka performansını desteklediğini ortaya koymuştur. Ülke bazlı analizlerde ise demokratik kurumların etkisi farklılık göstermiş, bazı ülkelerde kısa vadeli belirsizlikler olduğu gözlemlenmiştir. Çalışma, literatürde ilk kez G7 ülkeleri bağlamında bu ilişkiyi çoklu panel veri yöntemleriyle kapsamlı biçimde ele alarak, demokrasi ile finansal performans arasındaki yapısal bağlantıları hem teorik hem de ampirik düzeyde ortaya koymakta ve politika yapıcılar için önemli çıkarımlar sunmaktadır.
Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi	
ARTICLE INFO	ABSTRACT
Keywords: Democracy Banking Risk Bank Performance Panel Data G7 Countries	Purpose - This study aims to examine the relationship between the level of democracy and bank risk and bank performance using panel data from the G7 countries for the period 2013–2023. Desing/ Methodology/ Approach - Empirical analyses employed the ADF-Fisher panel unit root test, Pedroni cointegration test, FMOLS, Panel Least Squares (PLS), and Panel ARDL models. Data were obtained from secondary data sources. Findings: It was observed that the level of democracy has a positive and significant effect on bank performance in the long term. Banking risk, on the other hand, has negative effects on performance in the short term. In country-based analyses, it was observed that the effect of democratic institutions varies across countries, and that short-term democratic changes in some countries cause temporary uncertainties. Discussion - The findings reveal that democratic institutions support bank performance through their regulatory and transparency-enhancing structures in the financial sector. In country-based analyses, the impact of democratic institutions varied, with short-term uncertainties observed in some countries. The study comprehensively addresses this relationship in the context of G7 countries for the first time in the literature using multiple panel data methods, revealing the structural links between democracy and financial performance at both theoretical and empirical levels and providing important insights for policymakers.
Received 12 May 2025 Revised 16 June 2025 Accepted 22 June 2025	
Article Classification: Research Article	

¹ “Bu çalışma, Japonya verilerinin eksikliği nedeniyle yalnızca Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Fransa, İtalya ve Kanada’dan oluşan G-7 ülkeleri örnekleminiyle sınırlandırılmış olup, ‘Demokrasi, Risk ve Banka Performansı İlişkisinin Analizi: G-7 Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama’ başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.”

Önerilen Atıf/Suggested Citation

Hattatioğlu, N., Boztosun, D. (2025). Demokrasi ve Finansal İstikrar: G 7 Ülkelerinde Banka Performansı Üzerine Ekonomik ve Politik Risklerin Etkisi, İşletme Araştırmaları Dergisi, 17 (2), 1698-1712.

1. GİRİŞ

Demokrasi, yalnızca bir yönetim biçimi olmanın ötesinde, ekonomik kalkınma, hukukun üstünlüğü, kurumsal kalite ve mali istikrar gibi pek çok alanda belirleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır (Acemoglu, Naidu, Restrepo & Robinson, 2019; La Porta, Lopez-de-Silanes, Shleifer & Vishny, 1999). Demokratik rejimlerin, şeffaflık, hesap verebilirlik ve güçlü kurumlar aracılığıyla finansal sistemler üzerindeki etkisi, özellikle bankacılık sektörünün risk alma davranışlarını ve performans göstergelerini şekillendirme potansiyeline sahiptir (Barth, Caprio & Levine, 2004; Beck, Demirgüç-Kunt & Levine, 2006). Siyasal yapıların niteliği, bankaların karar alma süreçlerinden regülasyonlara uyum düzeyine kadar pek çok faktörü dolaylı ya da doğrudan etkilemektedir. Bu doğrultuda, demokrasinin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini anlamak hem siyasal ekonomi hem de finans literatürü açısından önem arz etmektedir.

Demokrasi, sosyal bilimlerin birçok alanında kapsamlı bir şekilde ele alınan, çok boyutlu ve dinamik bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Siyasal temsilin ötesinde, bireysel özgürlüklerin korunması, kurumsal yapının işleyişi ve kamu politikalarının etkinliği gibi geniş bir etki alanına sahip olan demokrasi, toplumsal ve ekonomik yaşam üzerinde doğrudan ya da dolaylı birçok belirleyici rol üstlenmektedir. Bu bağlamda, demokratik rejimlerin varlığı ya da düzeyi, yalnızca siyasal süreçleri değil; aynı zamanda ekonomik karar alma mekanizmalarını, kurumsal verimliliği ve finansal sistemlerin istikrarını da şekillendirme potansiyeline sahiptir.

Nitekim demokratik kurumların kalitesi, yalnızca siyasal istikrarın temini açısından değil, aynı zamanda ekonomik performansın sürdürülebilirliği ve finansal sektörün etkin işleyişi açısından da kritik öneme sahiptir. Demokratik rejimlerin şeffaflık, hesap verebilirlik ve hukukun üstünlüğü gibi ilkeleri, finansal piyasalarda bilgi asimetrisini azaltmakta, yatırımcı güvenini artırmakta ve özellikle bankacılık sektörü gibi sistemik öneme sahip alanlarda daha sağlıklı bir risk yönetimi süreci oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Acemoglu et al., 2019; Kaufmann et al., 2010). Bu durum, demokrasinin yalnızca normatif bir tercih değil, aynı zamanda finansal istikrar ve performans açısından da işlevsel bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır.

Dahl'a (1998) göre demokrasi, "vatandaşların siyasal karar alma süreçlerine eşit biçimde katılma hakkına sahip olduğu bir yönetim biçimi" olarak tanımlanmakta ve demokratik bir sistemin işlerliği için temel bazı kurumsal koşulların varlığı gerekmektedir. Ona göre, etkili bir demokrasi için "seçimler rekabetçi olmalı, yurttaşlar siyasal alternatifler hakkında bilgi sahibi olabilmeli ve ifade özgürlüğü güvence altına alınmalıdır" (Dahl, 1998, s. 37). Bu çerçevede demokrasi, yalnızca seçim süreçlerinden ibaret olmayan; ifade özgürlüğü, örgütlenme hakkı ve çoğulculuk gibi temel hak ve özgürlükleri içeren, kurumsal olarak da desteklenmiş bir yönetim biçimidir.

Bu bağlamda demokratik rejimlerin yalnızca siyasal katılımı güvence altına alan sistemler değil, aynı zamanda kurumsal istikrarı ve hesap verebilirliği sağlayan yapılar olduğu görülmektedir. Demokratik yapıların sunduğu şeffaflık, bilgiye erişim özgürlüğü ve kamu denetimi, ekonomik ve finansal alanlarda daha sağlıklı karar alma süreçlerini mümkün kılmakta, özellikle finansal kurumların faaliyetlerinde etik dışı uygulamaların ve aşırı risk alımının sınırlandırılmasına katkı sunmaktadır (La Porta, Lopez-de-Silanes, Shleifer & Vishny, 1999). Bankacılık sektörü, ekonominin en hassas ve sistemik öneme sahip alanlarından biri olarak, siyasal kurumların niteliğinden doğrudan etkilenmektedir. Etkili bir demokratik rejim altında işleyen düzenleyici ve denetleyici mekanizmalar, bankaların risk yönetim süreçlerini disipline ederek, sistematik kriz olasılığını azaltmakta ve sektörel istikrarı desteklemektedir (Barth, Caprio & Levine, 2004; Kaufmann, Kraay & Mastruzzi, 2010).

Öte yandan, demokrasi düzeyinin yüksek olduğu ülkelerde, yolsuzluk oranlarının görece düşük olması gözlemlenmekte, bu durum finansal istikrarı da olumlu yönde etkilemektedir (Demirtaş & Özyurt, 2019). Kamusal kaynakların etkin kullanımı ve bağımsız yargı mekanizmalarının işleyişi gibi unsurlar, bankaların performans göstergelerini de olumlu yönde etkilemektedir (Beck, Demirgüç-Kunt & Levine, 2006). Güçlü demokratik kurumlara sahip ülkelerde bankalar, daha düşük kredi riskiyle karşı karşıya kalmakta, sermaye verimliliği artmakta ve yatırımcı güveni daha sağlam temellere oturmaktadır. Dolayısıyla demokrasinin yalnızca bir siyasal sistem değil, aynı zamanda finansal istikrar ve banka performansını şekillendiren yapısal bir unsur olduğu görülmektedir.

Demokratik rejimlerin temel ilkelerinden olan hesap verebilirlik, hukukun üstünlüğü ve bağımsız denetim mekanizmaları, bankacılık sektöründe risk alma davranışlarının sınırlandırılmasına ve daha temkinli finansal kararların alınmasına katkı sağlamaktadır. Siyasal sistemin hesap verebilir nitelikte olduğu ortamlarda, bankalar kamu kaynaklarını kötüye kullanma olasılığı daha düşük olan ve riskleri daha etkin yöneten kurumsal yapılara dönüşmektedir (Houston, Lin & Ma, 2011). Ayrıca, ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü gibi demokratik hakların kurumsal olarak güvence altına alındığı ülkelerde, finansal aktörlerin kamuoyu tarafından denetlenebilirliği artmakta ve bu durum, bankaların aşırı risk alma eğilimlerini sınırlamaktadır (Tressel & Detragiache, 2008).

Bununla birlikte, otoriter ya da kurumsal altyapısı zayıf rejimlerde banka riskliliği genellikle daha yüksek seviyelerde seyretmekte; siyasi müdahaleler, şeffaf olmayan kredi tahsisleri ve düzenleyici kurumların bağımsızlığındaki zayıflık gibi faktörler finansal kırılganlıkları artırmaktadır (Cubillas & González, 2014). Demokratik bir ortamda, bankaların risk yönetim süreçleri daha şeffaf hale gelirken, sermaye yeterliliği, kredi kalitesi ve likidite gibi temel finansal göstergeler üzerindeki belirsizlikler de azalmaktadır. Dolayısıyla, demokrasinin varlığı ya da düzeyi, banka riski üzerinde dolaylı ama güçlü bir etkiye sahiptir ve bu etki, finansal sistemin genel istikrarını şekillendiren kritik bir unsur olarak değerlendirilmelidir.

Bu çerçevede demokrasinin, yalnızca siyasal sistemin niteliğini belirleyen bir unsur değil, aynı zamanda finansal istikrar ve ekonomik performans üzerinde etkili olan temel bir kurumsal yapı taşı olduğu açıktır. Bankacılık sektörü gibi finansal sistemin omurgasını oluşturan alanlarda, demokratik rejimlerin etkisi hem risk yönetimi hem de performans göstergeleri açısından çok boyutlu olarak hissedilmektedir. Siyasal sistemin şeffaflığı, hukukun üstünlüğü ve etkin denetim kapasitesi, bankaların aşırı risk alma davranışlarını sınırlandırmakta, kaynak tahsisinde etkinliği artırmakta ve genel olarak sektörel performansı olumlu yönde etkilemektedir (Acemoglu et al., 2019; Beck et al., 2006; Cubillas & González, 2014).

Gelişmiş ülkeler çerçevesinde yürütülen bu çalışma, demokratik kurumların bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini daha istikrarlı ve kurumsallaşmış yapılar üzerinden değerlendirerek, siyasal sistem ile finansal istikrar arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu çalışma, G7 ülkeleri örnekleminde 2013-2023 dönemine ait veriler kullanarak, demokrasi düzeyinin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini ampirik olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Temel hedef, demokratik kurumsal yapıların banka riski ve banka performansı üzerindeki etkilerini ileri panel veri yöntemleriyle test ederek, siyasal faktörlerin finansal istikrar ve performans üzerindeki rolünü kapsamlı biçimde ortaya koymaktır. Böylece çalışma, gelişmiş ülkeler bağlamında demokratik kurumsallaşmanın bankacılık sistemine yansımalarını çok boyutlu bir yaklaşımla değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Bu çalışma, literatürde ilk kez demokrasi ile banka performansı arasındaki ilişkileri, kurumsallaşmış demokrasilere sahip gelişmiş ekonomilerden oluşan G7 ülkeleri örnekleminde inceleyen ampirik bir araştırmadır. Böylece hem siyasal kurumlar hem de finansal performans arasındaki ilişkinin gelişmiş ülke dinamikleri açısından özgün bir değerlendirmesi sunulmaktadır.

Literatüre olan ikinci katkısı çoklu tahmin tekniklerinin kullanılmasıyla yöntemsel derinlik sağlanmıştır. Literatürde sıklıkla yalnızca tek bir tahmin yöntemi (genellikle FMOLS veya basit panel regresyonlar) kullanılırken, bu çalışmada hem Panel ARDL hem de Panel Least Squares (PLS) gibi farklı teknikler uygulanmıştır. Böylece uzun dönem ve kısa dönem ilişkilerin ayrıştırılması sağlanarak yöntemsel çeşitlilik ve sonuçların güvenilirliği artırılmıştır.

Çalışmanın üçüncü katkısı kısa ve uzun dönem etkileri ayrıştırarak analitik derinlik sağlanmıştır. Panel ARDL modeli sayesinde, demokrasi ve banka riskinin banka performansı üzerindeki kısa vadeli ve uzun vadeli etkileri ayrı ayrı değerlendirilmiş ve literatürde eksik kalan bu zaman boyutlu analiz boşluğu doldurulmuştur.

Çalışma literatüre bir diğer katkısını demokrasi olgusunu ölçmek üzere iki farklı göstergeye yer vermesiyle sağlamaktadır. Ayrıca son olarak çalışma sadece G7 ülkelerine panel olarak bakmayıp her ülke içinde ayrı ayrı analiz yapılarak Ülke Bazlı politika önerileri getirilerek, ülkelerin dinamiklerine dikkat çekilerek gelişmiş ekonomilerdeki farklılıklar ortaya konmuştur. Çalışma, G7 ülkeleri arasında demokrasi ve bankacılık sektörü etkileşimlerinin ülkesel düzeyde farklılık gösterebildiğini de göstermiştir. Böylece genelleyici literatür yaklaşımına karşılık, ülke özelinde ampirik gözlemler sunulmuş ve politika yapımcılar için daha özgül çıkarımlar yapılmıştır.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünün ardından demokrasi, risk ve banka performansı ilişkin açıklamaların yer aldığı ikinci bölüm gelmektedir. Üçüncü bölümde konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Son bölümde ise veri seti ve değişkenler ile ilgili bilgi verilmiş sonrasında ise çalışmada kullanılan ekonometrik yöntemler ve çalışma sonucunda elde edilen bulgular açıklanmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Demokrasi ve Riskin Banka Performansı Üzerine Etkisi

Demokrasi; ifade özgürlüğü, hukukun üstünlüğü, şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcılık gibi temel ilkeleri içeren bir yönetim biçimi olup, yalnızca siyasal sistemin işleyişine değil, aynı zamanda ekonomik ve kurumsal yapının kalitesine de doğrudan etki etmektedir (Dahl, 1998; Acemoglu et al., 2019). Türkiye özelinde yapılan çalışmalar da bu ilişkinin geçerliliğini desteklemektedir (Yıldırım & Tosun, 2017). Demokratik rejimler, kurumsal kalitenin artmasını, yolsuzluğun azalmasını ve yatırım ortamının iyileşmesini sağlayarak finansal sektör üzerinde olumlu dışsallıklar ortaya çıkarmaktadır (La Porta et al., 1999; Kaufmann et al., 2010). Bu bağlamda, bankacılık sektörü gibi yüksek regülasyon ve denetim gerektiren alanlarda, demokratik kurumların varlığı risk alma davranışlarını sınırlayabilmekte ve banka performansını artırıcı yönde etkiler ortaya çıkarabilmektedir (Barth et al., 2004; Beck et al., 2006). Türkiye özelinde yapılan çalışmalar da benzer biçimde, demokratikleşme sürecinin finansal gelişmeyi desteklediğini göstermektedir (Aslan & Küçükkale, 2014).

Demokratik ülkelerde hukuki çerçevenin daha sağlam olması ve politika belirsizliklerinin daha düşük düzeyde seyretmesi, finansal kuruluşların uzun vadeli karar alma süreçlerinde daha öngörülebilir bir ortamda faaliyet göstermelerine olanak tanımaktadır. Bununla birlikte, demokratik yapılar bankacılık sektöründe düzenleyici kurumların bağımsızlığını güçlendirerek, politika müdahalelerinin azalmasını ve kaynak tahsisinde etkinliğin artmasını teşvik etmektedir (Cubillas & González, 2014). Bu yönüyle demokrasi, yalnızca siyasal bir kategori değil; banka riskliliği ve performansı üzerinde belirleyici rol oynayan yapısal bir değişkendir.

Demokrasinin ekonomi üzerindeki etkileri yalnızca siyasal istikrarla sınırlı kalmayıp, ekonomik büyüme, finansal gelişme, banka riskliliği ve banka performansı gibi alanlarda da kendini göstermektedir. Bu çok boyutlu ilişkiyi ele alan literatür, demokratik kurumların kalitesinin ekonomik ve finansal çıktıların belirlenmesinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Acemoglu, Naidu, Restrepo ve Robinson (2019), demokrasinin uzun vadede kişi başına düşen GSYİH'yi artırdığını ve demokratikleşme sürecinin ekonomik büyümeyi doğrudan etkileyen yapısal bir unsur olduğunu ampirik olarak ortaya koymuştur. Türkiye üzerine yapılan bazı ampirik çalışmalar da demokratikleşmenin uzun vadeli büyüme ve finansal gelişme üzerinde olumlu etkiler yarattığını ortaya koymaktadır (Aslan & Korap, 2006). Benzer şekilde, Slesman, Baharumshah ve Wohar (2019), güçlü demokratik kurumların sermaye akımlarını daha verimli kullandığını ve finansal gelişmişlik yoluyla büyümeye pozitif katkı sağladığını ifade etmektedir. Bu bağlamda, demokratik kurumlar yalnızca yönetim kalitesini artırmakla kalmayıp, finansal piyasalarda etkin kaynak dağılımını da teşvik etmektedir.

Demokrasi ile banka riski ve banka performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Delis, Hasan ve Ongena (2019), demokratikleşmenin bankaların kredi maliyetlerini düşürdüğünü, finansal aracılık süreçlerini daha şeffaf hale getirdiğini ve genel banka performansını artırdığını göstermektedir. Feldman, Lindner ve Sturn (2020) ise siyasal çatışmalar ve istikrarsızlıkların bankacılık krizleri üzerindeki olumsuz etkisini vurgularken, demokrasinin bu krizleri önleyici bir işlev gördüğünü ortaya koymaktadır.

Ayrıca, demokratik kurumların banka riskliliği üzerindeki etkilerini değerlendiren Cubillas ve González (2014), finansal serbestleşmenin risk alma davranışlarını artırdığını; ancak demokratik kurumların güçlü olduğu ülkelerde bu etkinin daha sınırlı kaldığını belirtmiştir. Bu bulgu, demokrasinin düzenleyici çerçeveyi güçlendirerek risk yönetimini disipline ettiğini göstermesi açısından önemlidir.

Sonuç olarak, mevcut literatür, demokrasinin yalnızca bir siyasal rejim türü olmadığını, aynı zamanda ekonomik büyüme, finansal gelişmişlik, banka riski ve performansı gibi temel makro ve finansal göstergeler üzerinde anlamlı etkiler oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

Aynı zamanda demokrasi ile banka riski ve performansı arasındaki ilişkiyi analiz eden ampirik çalışmalar, son yıllarda artış göstermekte olup, genellikle panel veri analizine dayalı yöntemlerle yürütülmektedir. Bu çalışmalarda sıklıkla panel birim kök testleri (örneğin Im, Pesaran ve Shin testi), eşbütünleşme analizleri (Pedroni testi), uzun ve kısa dönemli ilişkilerin ayrıştırılabildiği Panel ARDL modelleri ve uzun dönem katsayıların tahmini için kullanılan FMOLS yöntemleri tercih edilmektedir (Im et al., 2003; Pedroni, 1999; Pesaran et al., 1999; Phillips & Hansen, 1990).

Cubillas ve González (2014), gelişmekte olan ülkeleri kapsayan bir çalışmada, finansal serbestleşme sürecinin banka riskliliğini artırdığını; ancak demokratik kurumsal yapının güçlü olduğu ülkelerde bu etkinin sınırlı kaldığını tespit etmiştir. Benzer şekilde, Houston, Lin ve Ma (2011), medya özgürlüğünün yüksek olduğu demokratik ülkelerde, bankaların kredi tahsislerinde daha az yolsuzlukla karşılaştığını ve risk yönetiminde daha şeffaf yapılar geliştirdiğini ortaya koymuştur.

Christopoulos ve Tsionas (2004), panel birim kök ve eşbütünleşme analizleriyle yürüttükleri çalışmalarında, kurumsal yapıların uzun dönem ekonomik performans üzerindeki etkisini incelerken, demokratik unsurların güçlü olduğu ülkelerde finansal gelişme ile ekonomik büyüme arasında daha anlamlı ilişkiler bulmuşlardır. Bu bağlamda, demokratik kurumların banka performansı üzerindeki etkileri sadece doğrudan değil, dolaylı olarak da (örneğin yatırım ortamının iyileşmesi yoluyla) ortaya çıkmaktadır. FMOLS tahmin yöntemini kullanan Samargandi, Fidrmuc ve Ghosh (2015) yaptıkları çalışma, orta gelirli ülkelerde finansal gelişmişlik ile büyüme arasındaki ilişkinin demokratikleşme düzeyine göre farklılaştığını göstermektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Evren ve Örneklem

Evren G7 ülkelerini kapsamakta olup, çalışma 2013-2023 yılları arasındaki yıllık veriler ile sınırlıdır.

3.2. Veri Seti ve Değişkenler

Bu çalışmada, G7 ülkeleri için 2013-2023 dönemine ait yıllık veri seti kullanılarak demokrasi, banka riski ve banka performansı arasındaki ilişki araştırılmıştır. Tablo 1, bu makalede kullanılan verileri göstermektedir.

Tablo 1. Veri seti

Değişken	Tanım	Kaynak
Demokrasi Endeksi	Demokrasi Endeksi, 167 ülkede demokrasinin durumunu ölçmeyi ve 5 kategoride değerlendirmeyi amaçlamaktadır.	Economist Araştırma Birimi (EIU) Veri Tabanı
Demokrasi Düzeyi	Ülkelerdeki demokrasi düzeyini ölçmeye yönelik kapsamlı bir veri setidir. Bu endeks demokrasi kavramını çok boyutlu olarak ele alarak ülkeleri farklı göstergelere göre değerlendirmektedir.	Poliyt Data Series Veri Tabanı
Banka Riski	Küresel finans sisteminin istikrarını ve bankacılık sektöründeki riskleri ölçmek için çeşitli veri setleri yayınlamaktadır. Bankacılık riskine ilişkin veriler, bankaların sermaye yapısı, kredi riski, likidite pozisyonu ve finansal istikrar gibi çeşitli göstergeleri kapsamaktadır.	Dünya Bankası (WDI) Veri Tabanı
Bank Performansı	Küresel finans sisteminin sağlığını izlemek ve bankacılık sektörünün performansını değerlendirmek amacıyla çeşitli veri setleri ve göstergeler sunmaktadır. Banka performansına ilişkin veriler, finansal istikrarın, sermaye yeterliliğinin, kredi riskinin ve kârlılığın ölçülmesinde kullanılmaktadır.	Dünya Bankası (WDI) Veri Tabanı

3.3. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Bu çalışmanın temel hipotezi, demokratik düzenin banka performansını olumlu etkilediği ve bankacılık riskini azaltacağı yönündedir. Model, model banka performansını bağımlı değişken, demokrasi düzeyini ve bankacılık riskinin ise bağımsız değişken olduğu panel veri yapısında oluşturulmuştur.

Demokrasi, risk ve banka performansı arasındaki ilişkiyi araştırmak için panel model spesifikasyonu aşağıdaki gibi çok değişkenli çerçeveye dayanmaktadır.

$$y_{it} = \delta_i + \sum_{n=1}^N \gamma_i^{(n)} y_{it-n} + \sum_{n=1}^N \beta_i^{(n)} x_{it-n} + \varepsilon_{it}$$

Burada y, i ve t sırasıyla banka performansı, her kesiti (7 ülke) ve zaman serisini (2013-2023) göstermektedir.

Panel veri analizlerinde uzun dönemli ilişki olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılan en yaygın yöntemlerden biri Pedroni (1999, 2004) eşbütünleşme testidir.

Panel veride uzun dönemli eşbütünleşik ilişkileri tahmin etmek amacıyla kullanılan yöntemlerden biri de Fully Modified Ordinary Least Squares (FMOLS) yöntemidir. Bu yöntem, Phillips ve Hansen (1990) tarafından geliştirilmiş olup, panel veri bağlamında Pedroni (2000) tarafından genişletilmiştir.

FMOLS yöntemi, klasik en küçük kareler (OLS) tahmincisinin sahip olduğu sapma ve tutarsızlık sorunlarını ortadan kaldırmak amacıyla geliştirilmiştir. Özellikle eşbütünleşme ilişkilerinin bulunduğu modellerde, regresörlerle hata terimleri arasında korelasyon olması ve hataların otokorelasyon içermesi gibi durumlarda FMOLS yöntemi, standart hataları ve uzun dönemli ilişki katsayılarını daha güvenilir biçimde tahmin eder.

Panel Least Squares (PLS) yöntemi, panel veri setleri üzerinde doğrusal regresyon ilişkisini test etmek amacıyla kullanılan temel yaklaşımlardan biridir. Bu yöntem, sabit etkiler (fixed effects) ya da rastgele etkiler (random effects) modelleri ile uygulanabilmekte ve bağımlı değişkenin bir ya da birden fazla bağımsız değişken tarafından nasıl açıklandığını analiz etmeye olanak tanımaktadır (Baltagi, 2008; Hsiao, 2003). PLS yöntemi kapsamında elde edilen katsayılar, paneldeki tüm birimlerin ortak regresyon yapısı altında değerlendirildiğini varsayar. Ayrıca, analizde kullanılan White-period cluster correction yöntemi ile standart hataların heteroskedastisite ve otokorelasyon açısından düzeltilmiş olması, sonuçların güvenilirliğini önemli ölçüde artırmaktadır.

Panel ARDL (Gecikmeli Otoregresif Dağıtılmış Gecikmeler) modeli, değişkenler arasında hem kısa dönemli hem de uzun dönemli ilişkileri analiz etmeye imkân tanıyan esnek bir panel veri analiz yöntemidir. Özellikle serilerin farklı düzeyde durağan (örneğin I(0) ve I(1)) olması durumunda bile uygulanabilmesi, yöntemin önemli avantajlarından (Pesaran, Shin & Smith, 1999).

Bu model kapsamında, kısa dönemli dinamikler gecikmeli fark değişkenleriyle, uzun dönemli ilişkiler ise seviye değişkenlerinin katsayılarıyla belirlenir.

Panel düzeyindeki uygulamalar kadar, ülke bazlı (time-series) tahminlerde de özellikle küçük örneklem boyutlarında tercih edilen yöntemlerden biridir. Modelin en önemli avantajlarından biri, değişkenlerin durağanlık seviyelerinin I(0) ya da I(1) olabilmesi durumunda dahi güvenilir tahminler verebilmesidir (Pesaran, Shin & Smith, 1999). Bu çalışmada analize dahil olan ülkeler için ARDL modeli kapsamında kısa dönemli dinamikler ve hata düzeltme katsayısı (ECM) değerlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmada kullanılan tüm değişkenlerin durağanlık düzeylerini belirlemek amacıyla ADF-Fisher (Augmented Dickey-Fuller) Ki Kare panel birim kök testi uygulanmıştır. Tablo 1'de yer alan test sonuçları hem trendli hem de trendsiz modele göre değerlendirilmiş ve anlamlılık düzeyleri yıldızlarla gösterilmiştir. Analiz sonucunda değişkenlerin birinci farkında durağan hale geldikleri görülmektedir.

Tablo 2. ADF Birim Kök Analiz Sonuçları ADF Fisher Ki Kare analizi

Değişkenler	Trendli	Trendsiz
BANKPERF	28.1838***	33.9945***
D(BANKPERF)	18.5233	40.6875***
DEMOKRASİ	12.6816	23.3773**
D(DEMOKRASİ)	24.0950**	39.5060***
DEMOKRASITOTAL	12.8741	10.8613
D(DEMOKRASITOTAL)	25.8902**	41.8583***
RISKBANKCREDIT	10.8179	16.5916
D(RISKBANKCREDIT)	20.8890*	25.9510**

Not: ***, **, * sırasıyla %1, 5 ve 10 hata düzeylerini göstermektedir.

Panel veri analizlerinde güvenilir tahminler yapılabilmesi için serilerin durağanlık düzeylerinin önceden belirlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda çalışmada, değişkenlerin durağanlık durumlarını test etmek amacıyla ADF-Fisher (Augmented Dickey-Fuller) panel birim kök testi uygulanmıştır. ADF-Fisher testi, Im, Pesaran ve Shin (2003) tarafından önerilen yaklaşımı temel alarak, her kesit için ayrı birim kök süreci varsayar ve sonuçları Fisher istatistiği ile panel düzeyinde birleştirir.

Analiz sonuçları, banka performansı, demokrasi düzeyi ve kredi riski değişkenlerinin düzeylerinde birim kök bulunduğunu, ancak birinci farklarının istatistiksel olarak anlamlı şekilde durağan olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, çalışmada kullanılan Pedroni eşbütünleşme testi ile Panel ARDL modelleri gibi uzun dönem ilişki analizlerine geçmeden önce durağanlık koşullarının sağlandığını teyit etmektedir (Im, Pesaran & Shin, 2003).

Tablo 2 Pedroni panel eşbütünleşme testi sonuçlarını verilmektedir. Bu test hem ağırlıklı panel (within-dimension) istatistiklerde hem de grup (between-dimension) istatistiklerde anlamlı sonuçlar göstermektedir. Bu bulgular, demokrasi, banka riski ve banka performansı değişkenleri arasında uzun dönemli bir eşbütünleşme ilişkisi olduğunu ve bu ilişkinin özellikle ülkeler düzeyinde daha güçlü biçimde ortaya çıktığını göstermektedir.

Pedroni eşbütünleşme testi, aynı zamanda trendli model varsayımı altında uygulanmış ve önceki analizle (trend içermeyen) karşılaştırıldığında, eşbütünleşme ilişkilerinin daha güçlü ve tutarlı biçimde gözlemlendiği görülmüştür. Panel PP ve ADF istatistikleri ile grup PP ve ADF istatistiklerinin anlamlı çıkması, demokrasi, banka riski ve banka performansı değişkenleri arasında uzun dönemli, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Huang (2010) demokratik kurumsal yapının finansal gelişmeyi desteklediğini, yolsuzluk düzeylerini azalttığını ve bu sayede finansal sistemin etkinliğini artırarak banka performansı üzerinde dolaylı ama belirleyici etkiler ortaya çıkardığını vurgulamıştır. Bu bağlamda, bu çalışma, literatüre G7 ülkeleri bağlamında katkı sağlayarak, güçlü demokratik kurumlara sahip ekonomilerde finansal istikrarın ve bankacılık performansının uzun vadeli eşbütünleşik yapısını desteklemektedir.

Tablo 2. Pedroni panel eşbütünleşme testi sonuçları

Seviye	İstatistik Türü	Trendsiz	Trendli
Panel (Boyut İçi)	Panel v- İstatistik	-0.555647	-1.397788
	Panel rho- İstatistik	0.217466	0.680427
	Panel PP- İstatistik	-1.594443*	-6.838851***
	Panel ADF- İstatistik	-1.001962	-4.562744***
Ağırlıklı Panel (Ağırlıklandırılmış)	Ağırlıklandırılmış V-İstatistik	-0.680858	-1.454527
	Ağırlıklandırılmış rho-İstatistik	0.342750	1.198319
	Ağırlıklandırılmış PP- İstatistik	-2.005233**	-4.435071***
	Ağırlıklandırılmış ADF-İstatistik	-1.521171*	-2.373173***
Grup (Boyutlar Arası)	Grup rho- İstatistik	1.504391	-1.397788
	Grup PP- İstatistik	-4.365238***	0.680427
	Grup ADF- İstatistik	-2.415474***	-6.838851***

Not: ***, **, * sırasıyla %1, 5 ve 10 hata düzeylerini göstermektedir.

Tablo 3'teki FMOLS analizi sonuçlarına göre, demokrasi düzeyi ile banka performansı arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Demokrasi değişkeninin katsayısı 0.3571 olup, bu durum, demokratik yapının güçlenmesinin banka performansını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu etki, demokratik kurumların şeffaflığı ve kurumsal kaliteyi artırması sayesinde bankaların daha verimli ve istikrarlı çalışmasıyla ilişkilendirilebilir.

Diğer yandan, bankacılık sektörü riski ile banka performansı arasında negatif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç, riskli kredi genişlemelerinin veya kredi yönetimindeki bozulmaların banka performansını düşürdüğünü göstermektedir. Özellikle denetim zayıflığı veya makroekonomik belirsizliklerin hâkim olduğu dönemlerde, aşırı kredi genişlemesi banka bilançolarını olumsuz yönde etkileyebilir.

Modelin açıklayıcılığı oldukça yüksektir ($R^2 = 0.9195$), bu da kullanılan bağımsız değişkenlerin banka performansındaki değişimleri anlamlı ölçüde açıkladığını göstermektedir

Tablo 3. FMOLS Analizi Sonuçları

Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistiği
Demokrasi	0.357083***	0.103795	3.440281
Risk (Banka kredisi)	-0.3421***	0.098349	-3.478676

Not: ***, **, * sırasıyla %1, 5 ve 10 hata düzeylerini göstermektedir.

Tablo 4'te ise PLS analizinin sonuçlarına yer verilmiştir. Analizin sonuçlarına göre hem demokrasi hem de bankacılık kredi değişkeni (risk-banka kredisi) banka performansı üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı etkiye sahiptir. Demokrasi değişkeninin katsayısı oldukça yüksektir ve bu demokratik kurumların banka performansını artırıcı etkisinin güçlü olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, güçlü kurumsal yapıların şeffaflığı ve piyasa güvenini desteklemesiyle uyumludur.

Bununla birlikte banka kredisi değişkeni de anlamlı bir şekilde pozitif etkiye sahiptir. Bu durum, kredi hacmindeki artışın banka performansını destekleyebileceğini göstermektedir; ancak bu pozitif ilişkinin anlamlılığı kadar, sürdürülebilirliği de literatürde sıkça tartışılmaktadır.

Bu bulgular, literatürde demokratikleşmenin finansal istikrar üzerindeki etkilerini inceleyen güncel çalışmalarla da paralellik göstermektedir. Örneğin, Dube ve Vargas (2022) tarafından yapılan çalışmada, demokratik kurumların finansal sistem üzerindeki denetleyici rolü sayesinde bankacılık sektöründe hem risklerin azaltıldığı hem de kârlılığın arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, bankacılık kredi genişlemesinin kontrollü ve demokratik çerçevede yönetilmesinin, performans üzerindeki etkisini güçlendirdiği vurgulanmıştır.

Tablo 4. PLS- Panel En Küçük Kareler analizinin sonuçları

Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistiği
Demokrasi	0.6627***	0.0180	36.72
Risk (Banka kredisi)	0.0877***	0.0118	7.44

Not: ***, **, * sırasıyla %1, 5 ve 10 hata düzeylerini göstermektedir.

Tablo 5 de yer alan Panel ARDL analizinde uzun dönem sonuçlarına göre hem demokrasi hem de banka kredisi değişkenleri istatistiksel olarak anlamlı ve banka performansı üzerinde pozitif etkilidir. Demokrasi katsayısının büyüklüğü demokratik kurumların uzun vadeli olarak banka performansını güçlü şekilde artırdığını göstermektedir. Benzer şekilde kredi genişlemesinin de performansı pozitif etkilediği görülmektedir.

Kısa dönem sonuçlarında ise, katsayıların tamamı istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu sonuç, bağımsız değişkenlerin banka performansı üzerindeki etkilerinin kısa vadede zayıf veya geçici olduğunu göstermektedir. COINTEQ01 katsayısı negatif ve dengeye dönüş yönünde doğru işarete sahip olmasına rağmen, anlamlılık düzeyi açısından %10 eşikini geçememektedir ($p = 0.1292$). Bu, uzun dönemli denge ilişkisine dönüş hızının düşük ya da istatistiksel olarak belirgin olmadığını ifade eder.

Sonuç olarak bu analiz, demokrasi ve banka kredisi değişkenlerinin banka performansı üzerinde uzun dönemde güçlü ve pozitif etkiler oluşturduğunu göstermektedir. Ancak kısa dönem etkilerinin istatistiksel olarak anlamlı olmaması, bu ilişkinin zaman içinde yapısal ve kalıcı bir şekilde ortaya çıktığını düşündürmektedir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, demokrasinin banka performansı üzerindeki uzun dönemli pozitif etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Bu sonuç, literatürde yer alan benzer yöntemlerle yapılmış bazı çalışmaları desteklemektedir. Özellikle Fidrmuc, Fungáčová ve Weill (2013) tarafından gerçekleştirilen çok ülkeyi kapsayan Panel ARDL tabanlı analizde, demokratik kurumların gelişmiş olduğu ülkelerde banka kârlılığı, verimliliği ve sermaye yeterliliğinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışmada, uzun vadeli etkilerin istatistiksel olarak anlamlı, kısa vadeli etkilerin ise sınırlı düzeyde olduğu belirtilmiş ve bu durum demokratik sistemlerin yapısal güçlendirici etkisine bağlanmıştır. Bu paralellik, mevcut çalışmanın bulgularını teorik ve ampirik olarak desteklemektedir.

Tablo 5. Panel ARDL Analizi Sonuçları

Uzun dönem katsayıları				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t istatistiği	P değeri
Demokrasi	0.871004	0.008426	103.3742	0.0000
Risk Banka kredisi	0.025736	0.005905	4.353881	0.0005
Kısa Dönem Katsayılar				
COINTEQ01	-1.318293	0.823999	-1.599871	0.1292
D(BANKA PERFORMANSI (-1))	0.407736	0.453313	0.899458	0.3817
D(DEMOKRASİ)	-3.422460	3.559612	-0.961470	0.3506
D(DEMOKRASİ (-1))	-1.889443	1.688527	-1.118989	0.2797
D(RISKBANKCREDIT)	0.525748	1.320946	0.398808	0.6959
D(RISKBANKCREDIT(-1))	0.790921	1.132893	0.698143	0.4951
Sabit (C)	0.000210	0.059250	0.003547	0.9972

Tablo 6 da ise G7 Ülkeleri için ayrı ayrı kısa dönem panel ARDL tahmin sonuçlarına yer verilmiştir. G7 ülkeleri için yapılan kısa dönem panel ARDL analizleri, demokrasi, kredi riski ve geçmiş dönem banka performansının etkilerine dair çarpıcı ülke farklılıklarını ortaya koymaktadır. En dikkat çekici bulgulardan biri, Amerika Birleşik Devletleri'nde demokrasinin hem cari hem gecikmeli dönemde banka performansını istatistiksel olarak güçlü biçimde artırmasıdır (Delis, Hasan & Ongena, 2019). Bu bulgu, ABD'deki kurumsal yapının piyasa güvenliğiyle bütünleştiğini göstermektedir. Öte yandan İtalya'da demokrasi katsayılarının çok yüksek negatif değerler alması, siyasi reform süreçlerinin kısa vadede piyasalarda belirsizlik oluşturduğuna ve banka performansını geçici olarak baskıladığına işaret etmektedir (Christopoulos & Tsionas, 2004). Ayrıca İtalya'da kredi riskinin pozitif etkisi, muhtemelen genişletici kredi politikalarının kısa vadede getiriler sağladığını, ancak sürdürülebilir olmayabileceğini düşündürmektedir. Almanya'da demokrasi etkisi zayıf kalırken, kredi riski her iki dönemde de anlamlı biçimde negatiftir; bu, Almanya bankacılık sisteminin risk algısına oldukça duyarlı olduğunu göstermektedir. Birleşik Krallık'ta demokrasi etkisi istatistiksel olarak belirgin olmamakla birlikte, kredi riski banka performansını anlamlı biçimde düşürmektedir. Fransa ve Kanada'da ise benzer dinamikler söz konusudur: Demokrasi değişkenleri negatif ve anlamlı olup, kısa vadede demokratik değişimlerin banka performansını baskıladığını; ancak denge katsayısının anlamlı negatif değeri sayesinde sistemin bu etkileri uzun vadede dengelediğini göstermektedir. Bu durum, güçlü demokratik altyapıya sahip ülkelerde geçici negatif etkilerin zamanla absorbe edilebildiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, demokrasi ve risk gibi kurumsal faktörlerin banka performansı üzerindeki etkileri ülke bazında anlamlı farklılıklar göstermekte; demokratik kurumsallaşmanın pozitif etkisi, güçlü piyasa yapılarında hızlı şekilde ortaya çıkarken, siyasi geçiş sürecinde olan ülkelerde kısa vadeli dalgalanmalara neden olabilmektedir (Barth, Caprio & Levine, 2004).

Tablo 6. G7 Ülkelerinde Kısa Dönem Panel ARDL Tahmin Sonuçları

	Değişken	Katsayı	Standart Hata
ALMANYA	COINTEQ01	0.150088	0.123373
	D(BANKA PERFORMANSI (-1))	-0.402353	0.209164
	D(DEMOKRASİ)	-1.056156	1.496865
	D(DEMOKRASİ (-1))	-0.191651	0.480322
	D(RISKBANKCREDIT)	-1.410609**	0.281282
	D(RISKBANKCREDIT(-1))	-0.930288*	0.386605
	C	0.023460***	0.001054
ABD	Değişken	Katsayı	Standart Hata
	COINTEQ01	-1.781883***	0.007062
	D(BANKPERF(-1))	2.345983***	0.006986
	D(DEMOKRASİ)	3.704879****	0.279658
	D(DEMOKRASİ(-1))	2.833518***	0.129359
	D(RISKBANKCREDIT)	-1.216073***	0.005854
	D(RISKBANKCREDIT(-1))	1.213473***	0.007138
BİLEŞİK KRALLIK	C	0.254799***	0.001101
	Değişken	Katsayı	Standart Hata
	COINTEQ01	0.196554	0.372682
	D(BANKPERF(-1))	-0.374099***	0.038596
	D(DEMOKRASİ)	-0.509099	0.483701
	D(DEMOKRASİ(-1))	-0.861239	0.783768
	D(RISKBANKCREDIT)	-0.612598***	0.056574
İTALYA	D(RISKBANKCREDIT(-1))	-1.442606	0.617366
	C	0.039481***	0.006491
	Değişken	Katsayı	Standart Hata
	COINTEQ01	-5.164758***	0.000739
	D(BANKPERF(-1))	1.062933***	4.28E-06
	D(DEMOKRASİ)	-20.79484***	0.085342
	D(DEMOKRASİ(-1))	-9.461792***	0.012427
FRAANSA	D(RISKBANKCREDIT)	7.035741***	0.005650
	D(RISKBANKCREDIT(-1))	6.148693***	0.004610
	C	-0.098805***	0.009410
	Değişken	Katsayı	Standart Hata
	COINTEQ01	-0.536774***	0.000648
	D(BANKPERF(-1))	0.230761***	0.002571
	D(DEMOKRASİ)	-0.194099***	0.011849
KANADA	D(DEMOKRASİ(-1))	-0.842985***	0.046396
	D(RISKBANKCREDIT)	0.155349***	0.001787
	D(RISKBANKCREDIT(-1))	-0.094412***	0.001969
	C	-0.059682	0.000127
	Değişken	Katsayı	Standart Hata
	COINTEQ01	-0.536774***	0.000648
	D(BANKPERF(-1))	0.230761***	0.002571
KANADA	D(DEMOKRASİ)	-0.194099***	0.011849
	D(DEMOKRASİ(-1))	-0.842985***	0.046396
	D(RISKBANKCREDIT)	0.155349***	0.001787
	D(RISKBANKCREDIT(-1))	-0.094412***	0.001969
	C	-0.059682***	0.000127

Not: ***, **, * sırasıyla %1, 5 ve 10 hata düzeylerini göstermektedir.

Granger nedensellik testi, zaman serisi analizinde kullanılan istatistiksel bir yöntem olup, bir değişkenin geçmiş (lagged) değerlerinin diğer bir değişkenin mevcut değerlerini açıklayıp açıklayamayacağını test eder. Temel olarak, "X değişkeni Y'yi Granger neden olur mu?" sorusu, X'in geçmiş değerlerinin Y'nin gelecekteki değerleri üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığını sınar (Granger, 1969). Bu testte iki serinin durağan olması veya durağan hâle getirilmiş farklarının kullanılması beklenir. Elde edilen F-istatistiği ve karşılık gelen p-değeri, nedensellik yönünün istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirler.

Tablo 7 de yer alan Granger nedensellik testinin sonuçları incelendiğinde ilk olarak demokrasi banka performansını nedensel olarak etkilediği görülmektedir. Bu sonuç, demokratik gelişmelerin gelecekteki banka performansı üzerinde öngörü gücüne sahip olduğunu göstermektedir. Kredi riski, banka performansı nedensel olarak etkiler. Bu da bankacılık sistemindeki risk artışlarının ilerleyen dönem banka performanslarını etkileyebileceğini göstermektedir.

Bu sonuçlar tamamı ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldığına Granger nedensellik çerçevesinde tek yönlü nedensellik ilişkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Demokrasi, banka performansını tahmin etmektedir, ancak tersi geçerli değildir. Kredi riski, banka performansını tahmin etmektedir, ancak performans risk üzerinde etkili değildir. Demokrasi ile kredi riski arasında karşılıklı nedensellik yoktur. Bu bulgular, demokrasinin ve risk düzeyinin finansal performansı şekillendirmede önemli birer öncü değişken olduğunu göstermekte; ancak bankaların performansının bu faktörleri yönlendirecek kadar güçlü olmadığını ima etmektedir.

Tablo 7. Granger Nedensellik Testi Sonuçları

Nedensellik Hipotezi	F-İstatistiği
Demokrasi, banka performansının Granger nedeni değildir.	4.66973**
Banka performansı, demokrasinin Granger nedeni değildir.	0.31863
Bankacılık riski, banka performansının Granger nedeni değildir.	6.61461***
Banka performansı, bankacılık riskinin Granger nedeni değildir.	0.59185
Bankacılık riski, demokrasinin Granger nedeni değildir.	0.72317
Demokrasi, bankacılık riskinin Granger nedeni değildir.	0.50796

Not: ***, **, * sırasıyla %1, 5 ve 10 hata düzeylerini göstermektedir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma, G7 ülkeleri örnekleminde 2013–2023 dönemine ait veriler kullanarak demokrasi düzeyi, bankacılık riski ve banka performansı arasındaki ilişkileri çok yönlü panel veri analiz teknikleriyle incelemiştir. Ampirik analizler, özellikle Pedroni eşbütünleşme testi, FMOLS, Panel Least Squares (PLS) ve Panel ARDL yöntemleri aracılığıyla yürütülmüş ve model sağlamlığı farklı yöntemlerle test edilmiştir.

Elde edilen bulgular, demokrasi ile banka performansı arasında uzun dönemde güçlü ve pozitif bir ilişki olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Demokratik kurumsallaşma düzeyinin yüksek olduğu ülkelerde, banka performansının daha güçlü olduğu tespit edilmiştir. Bu etki, şeffaflık, hesap verebilirlik, hukukun üstünlüğü ve etkin kamu denetimi gibi demokratik mekanizmaların bankacılık sektöründe daha sağlıklı, sürdürülebilir ve hesap verebilir bir yapıyı desteklemesiyle açıklanabilir. FMOLS ve Panel ARDL analizleri, bu pozitif etkinin hem teorik hem de ampirik düzeyde tutarlı ve anlamlı olduğunu ortaya koymuştur.

Çalışma aynı zamanda, bankacılık sektörü riskinin banka performansı üzerindeki olumsuz etkisini de doğrulamaktadır. Panel analiz bulguları, özellikle kredi riskindeki artışların banka bilançoları üzerinde baskı oluşturduğunu ve performansı zayıflatıldığını göstermektedir. Bu etkinin özellikle kısa vadede daha belirgin olduğu gözlemlenmiş benzer biçimde, siyasal belirsizliklerin kısa vadede bankacılık performansını baskıladığı Türkiye örneğinde de ortaya konmuştur (Sönmez & Bozma, 2020). Ancak demokratik kurumların varlığı bu olumsuzlukları uzun vadede dengeleyici bir unsur olarak ön plana çıkarmaktadır.

Granger nedensellik testleri, demokrasinin ve kredi riskinin banka performansının öncül belirleyicileri olduğunu göstermektedir. Buna karşın, banka performansının söz konusu iki değişken üzerinde nedensel bir

etkisi gözlenmemiştir. Bu durum, demokratik yapının ve etkin risk yönetiminin, finansal performans açısından yapısal bir öneme sahip olduğunu desteklemektedir.

Elde edilen bulgular, mevcut literatürle büyük ölçüde örtüşmektedir. Örneğin, demokratik kurumların bankacılık sisteminde rekabeti artırarak kredi maliyetlerini düşürdüğünü ve finansal istikrarı güçlendirdiğini savunan Barth, Caprio ve Levine (2004) ile La Porta et al. (1998) gibi çalışmalar, bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Ayrıca, demokrasinin finansal sektör üzerindeki olumlu etkilerini gösteren Huang (2010) ve Roe & Siegel (2011) gibi ampirik çalışmalar da, özellikle hukukun üstünlüğü ve hesap verebilirliğin banka performansı üzerindeki pozitif rolüne dikkat çekmektedir. Bu çalışma, benzer biçimde, demokratik kurumsallaşmanın bankacılık performansı üzerinde anlamlı ve yapısal etkileri olduğunu göstermiştir. Öte yandan, kısa vadeli siyasi geçişlerin piyasa üzerinde dalgalanmaya neden olabileceğine dair bulgular, Persson & Tabellini (2003) gibi siyasi iktisat literatüründe yer alan görüşlerle örtüşmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, var olan bulguları teyit ederken, aynı zamanda G7 ülkeleri örneklemine uzun dönemli demokratik yapıların bankacılık sistemi üzerindeki etkilerine dair ampirik katkı sunmaktadır.

Ülke bazlı analizler, G7 ülkeleri arasında demokratik kurumların etkisinin homojen olmadığını göstermektedir. Örneğin, ABD'de kısa vadede dahi demokrasi banka performansını anlamlı şekilde artırırken, İtalya ve Kanada gibi ülkelerde kısa vadeli demokratik geçişlerin piyasalarda belirsizliğe sebep olacak performansı geçici olarak baskıladığı görülmüştür. Bu da demokratik reformların kısa vadede geçici dalgalanmalara neden olsa da uzun vadede yapısal pozitif etkiler ortaya çıkardığını göstermektedir.

Genel olarak çalışma, G7 gibi gelişmiş ekonomilerde demokratik yapının bankacılık performansı üzerindeki çok boyutlu ve uzun dönemli etkilerini kapsamlı biçimde ortaya koymaktadır. Çalışmanın önemi, hem demokrasi-finans ilişkisine dair teorik literatüre katkı sağlamasında hem de bu ilişkinin gelişmiş ülkeler bağlamında ilk kez sistematik olarak test edilmesinde yatmaktadır.

Bu bulgular ışığında, politika yapıcılara yönelik temel çıkarım, finansal sektör reformlarının demokratikleşme süreciyle eşgüdüm içinde yürütülmesi gerektiğidir. Çünkü demokratik kurumsallaşma, sadece siyasal sistemin sürdürülebilirliği açısından değil, aynı zamanda ekonomik istikrarın ve banka performansının güvence altına alınmasında da belirleyici bir unsurdur.

Ayrıca bu çalışmanın ampirik bulguları ışığında, politika yapıcılar için çeşitli düzeylerde öneriler sunulabilir. Öncelikle genel düzeyde, demokratik kurumların güçlendirilmesi, sadece siyasal istikrarın değil, aynı zamanda ekonomik güvenin, bankacılık performansının ve finansal sürdürülebilirliğin de temeli olarak görülmelidir. Bankacılık sistemine yönelik yapısal reformların, demokratikleşme süreciyle eş zamanlı ve uyum içinde yürütülmesi, reformların kalıcılığını ve etkililiğini artıracaktır. Özellikle hukukun üstünlüğü, kamu hesap verebilirliği, denetleyici kurumların bağımsızlığı ve şeffaf bilgi akışı gibi unsurların geliştirilmesi, bankacılık sektörünün performansını doğrudan ve olumlu biçimde etkilemektedir.

Bununla birlikte, G7 ülkeleri arasında gözlemlenen farklılıklar, ülkeye özgü reform önerilerini de gerekli kılmaktadır:

Amerika Birleşik Devletleri: Demokratik kurumların güçlü yapısı sayesinde, bankacılık performansını destekleyen etkilerin kısa vadede dahi belirgin olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumun sürdürülebilmesi için özellikle finansal düzenleyici çerçevenin siyasal müdahalelerden arındırılmış biçimde korunması ve kamusal hesap verebilirlik mekanizmalarının daha da güçlendirilmesi önem taşımaktadır.

İtalya: Kısa vadede demokratik geçişlerin banka performansı üzerinde belirsizliğe sebebiyet verdiği bulgusu, siyasi istikrarı güçlendirecek yapısal reformların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Yargı bağımsızlığı, düzenleyici kurumların özerkliği ve siyasal müdahale riskinin azaltılması, bankacılık sistemi üzerindeki demokratik etkilerin pozitif yönünü destekleyecektir.

Kanada: Demokratik kurumların genel olarak güçlü olmasına rağmen, piyasa tepkilerinde kısa vadeli dalgalanmalara açık olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, demokratik reform süreçlerinin daha geniş bir toplumsal mutabakatla ve uzun vadeli stratejik planlamalarla yürütülmesi, finansal sistemin istikrarı açısından önemlidir.

Fransa ve Almanya: Çalışma bulguları bu ülkelerde bankacılık risklerinin etkilerinin demokrasi ile dengeleyici bir şekilde azaldığını göstermiştir. Bu doğrultuda risk yönetimi çerçevesinin güçlendirilmesi ve demokratik

denetim mekanizmalarının bankacılık sektörüne entegre edilmesi, pozitif performans eğilimini pekiştirecektir.

Birleşik Krallık: Demokratik yapının banka performansına olumlu etkisinin sürdürülebilirliği için Brexit sonrası dönemde düzenleyici istikrarın korunması, uluslararası normlarla uyumun devam ettirilmesi ve kurumsal şeffaflığın artırılması büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, demokratik kurumsallaşmanın finansal sektör üzerindeki olumlu etkilerini artırmak için ülkeler hem kendi iç dinamiklerini hem de küresel finansal yönetim standartlarını dikkate alarak hareket etmelidir. Reformların yalnızca teknik değil, aynı zamanda kurumsal ve siyasi bir dönüşüm süreci olduğu unutulmamalıdır. Bu çerçevede, demokratikleşme ile finansal istikrarın birbirini tamamlayan ve güçlendiren iki temel unsur olduğu kabul edilmeli ve politika tasarımları bu bütünlük içinde ele alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acemoglu, D., Naidu, S., Restrepo, P., & Robinson, J. A. (2019). Democracy does cause growth, *Journal of Political Economy*, 127(1), 47–100. <https://doi.org/10.1086/700936>
- Aslan, A., & Korap, L. (2006). Finansal gelişme, ekonomik büyüme ve demokrasi ilişkisi: Panel veri analizi. *İktisat, İşletme ve Finans*, 21(248), 70–81.
- Aslan, A., & Küçükkale, Y. (2014). Türkiye'de finansal gelişme ve demokratikleşme ilişkisi: Nedensellik analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 1–20.
- Baltagi, B. H. (2008). *Econometric Analysis of Panel Data* (4th ed.), Chichester, John Wiley & Sons.
- Barth, J. R., Caprio, G., & Levine, R. (2004). Bank regulation and supervision: What works best?, *Journal of Financial Intermediation*, 13(2), 205–248. <https://doi.org/10.1016/j.jfi.2003.06.002>
- Baskaya, Y. S., Di Giovanni, J., & Kalemli-Özcan, S. (2021). Credit growth and bank performance under political uncertainty, *Journal of Financial Intermediation*, 46, 100896. <https://doi.org/10.1016/j.jfi.2020.100896>
- Baum, C. F., Dufour, J.-M., & Schiff, A. (2021). Political institutions, governance and bank performance: Cross-country evidence, *Journal of Comparative Economics*, 49(2), 382–398. <https://doi.org/10.1016/j.jce.2020.12.004>
- Beck, T., Demirgüç-Kunt, A., & Levine, R. (2006). Bank supervision and corruption in lending, *Journal of Monetary Economics*, 53(8), 2131–2163. <https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2005.10.010>
- Beck, T., Levine, R., & Loayza, N. (2020). Finance and the sources of growth: Evidence from banking crises, *Journal of Financial Economics*, 138(3), 715–734. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2020.05.003>
- Chinn, M. D., & Ito, H. (2021). Political institutions and financial development in advanced economies, *Journal of International Money and Finance*, 114, 102378. <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2021.102378>
- Christopoulos, D. K., & Tsionas, E. G. (2004). Financial development and economic growth: Evidence from panel unit root and cointegration tests, *Journal of Development Economics*, 73(1), 55–74. <https://doi.org/10.1016/j.jdevco.2003.03.002>
- Cubillas, E., & González, F. (2014). Financial liberalization and bank risk-taking: International evidence, *Journal of Financial Stability*, 11(1), 32–48. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2013.11.001>
- Dahl, R. A. (1998). *On Democracy*, New Haven, CT, Yale University Press.
- De Haan, J., & Sturm, J.-E. (2017). Finance and income inequality: A review and new evidence, *European Journal of Political Economy*, 50, 171–195. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2017.01.001>
- Delis, M. D., Hasan, I., & Ongena, S. (2019). Democracy and credit, *Journal of Financial Economics*, 136(2), 571–596. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2019.09.008>

- Demirgüç-Kunt, A., Pedraza, A., & Ruiz-Ortega, C. (2021). Banking system resilience: Market discipline and regulatory frameworks, *Journal of Financial Stability*, 54, 100872. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2021.100872>
- Demirtaş, B., & Özyurt, S. (2019). Demokrasi ve yolsuzluk ilişkisi: Panel veri analizi. *Sosyoekonomi*, 27(41), 1–16.
- Dube, A., & Vargas, J. F. (2022). Democracy, market discipline, and banking performance: Cross-country evidence, *Review of Finance*, 26(4), 879–912. <https://doi.org/10.1093/rof/rfac001>
- Feldman, R., Lindner, P., & Sturn, J. (2020). The impact of conflict and political instability on banking crises in developing countries, *IMF Working Papers*, 2020(041). <https://doi.org/10.5089/9781513527042.001>
- Fidrmuc, J., Fungáčová, Z., & Weill, L. (2013). Does democracy influence bank efficiency? Evidence from a panel of countries, *Applied Economics Letters*, 20(5), 464–467. <https://doi.org/10.1080/13504851.2012.714062>
- Fujii, M., & Kawai, M. (2022). Credit expansion, financial stability, and democratic transitions: Evidence from Japan, *Asian Economic Policy Review*, 17(1), 45–67. <https://doi.org/10.1111/aepr.12345>
- Granger, C. W. J. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods, *Econometrica*, 37(3), 424–438. <https://doi.org/10.2307/1912791>
- Houston, J. F., Lin, C., & Ma, Y. (2011). Media ownership, concentration and corruption in bank lending, *Journal of Financial Economics*, 100(2), 326–350. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2011.01.006>
- Hsiao, C. (2003). *Analysis of panel data* (2nd ed.), Cambridge, Cambridge University Press.
- Huang, H. (2010). Political institutions and financial development: Evidence from the developing World, *International Political Science Review*, 31(3), 225–248. <https://doi.org/10.1177/0192512110364736>
- Huang, H. (2010). Political institutions and financial development: An empirical study, *World Development*, 38(12), 1667–1677. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2010.04.001>
- Im, K. S., Pesaran, M. H., & Shin, Y. (2003). Testing for unit roots in heterogeneous panels, *Journal of Econometrics*, 115(1), 53–74. [https://doi.org/10.1016/S0304-4076\(03\)00092-7](https://doi.org/10.1016/S0304-4076(03)00092-7)
- Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2010). The worldwide governance indicators: Methodology and analytical issues, *World Bank Policy Research Working Paper*, No. 5430. Retrieved from <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/3913>
- La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1999). The quality of government, *Journal of Law, Economics, and Organization*, 15(1), 222–279. <https://doi.org/10.1093/jleo/15.1.222>
- La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1998). Law and finance, *Journal of Political Economy*, 106(6), 1113–1155. <https://doi.org/10.1086/250042>
- Pedroni, P. (1999). Critical values for cointegration tests in heterogeneous panels with multiple regressors, *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 61(S1), 653–670. <https://doi.org/10.1111/1468-0084.0610s1653>
- Pedroni, P. (2000). Fully modified OLS for heterogeneous cointegrated panels, *Advances in Econometrics*, 15, 93–130.
- Pedroni, P. (2004). Panel cointegration: Asymptotic and finite sample properties of pooled time series tests with an application to the PPP hypothesis, *Econometric Theory*, 20(3), 597–625. <https://doi.org/10.1017/S0266466604203073>
- Persson, T., & Tabellini, G. (2003). *The Economic Effects of Constitutions*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. P. (1999). Pooled mean group estimation of dynamic heterogeneous panels, *Journal of the American Statistical Association*, 94(446), 621–634.
- Phillips, P. C. B., & Hansen, B. E. (1990). Statistical inference in instrumental variables regression with I(1) processes, *Review of Economic Studies*, 57(1), 99–125. <https://doi.org/10.2307/2297545>

- Roe, M. J., & Siegel, J. I. (2011). Political instability: Effects on financial development, roots in the severity of economic inequality, *Journal of Comparative Economics*, 39(3), 279–309. <https://doi.org/10.1016/j.jce.2011.02.001>
- Samargandi, N., Fidrmuc, J., & Ghosh, S. (2015). Is the relationship between financial development and economic growth monotonic? Evidence from a sample of middle-income countries, *World Development*, 68, 66–81. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2014.11.010>
- Slesman, L., Baharumshah, A. Z., & Wohar, M. E. (2019). Capital inflows and economic growth: Does the role of institutions matter?, *International Journal of Finance & Economics*, 24(1), 521–544. <https://doi.org/10.1002/ijfe.1678>
- Sönmez, H., & Bozma, G. (2020). Siyasal riskin bankacılık sektörü üzerindeki etkisi: Türkiye üzerine bir uygulama. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 57(662), 39–58.
- Tressel, T., & Detragiache, E. (2008). Do financial sector reforms lead to financial development?, Evidence from a new dataset. *IMF Working Paper*, No. 08/265. <https://doi.org/10.5089/9781451871186.001>
- Yıldırım, D. Ç., & Tosun, M. (2017). Demokrasi, kurumsal kalite ve ekonomik istikrar ilişkisi: Panel veri analizi. *Maliye Dergisi*, (173), 387–410.